



Menno Tummers

'Vertrouwen geven en krijgen is ons belangrijkste kapitaal'

Nieuwe FIN-directeur Menno Tummers spreekt tijdens Corporate Power

Door: Bert Koopman

07-05-2026

Vermogensfondsen Interview

Tijdens het Corporate Power Congres 2026 bespreekt Menno Tummers hoe de sector filantropie verschuift van betrokken geven naar het realiseren en onderbouwen van maatschappelijke waarde. Ook maakt hij duidelijk waarom strategische samenwerking urgenter wordt en hoe het vertrouwen van publiek en overheid vraagt om transparantie en positionering. En gesprek met de nieuwe directeur van de Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN).

Tummers is sinds een half jaar directeur van de FIN. Hij is – na een intermezzo van interim directeur Pieter Stemerding – de opvolger van Siep Wijsenbeek. Tummers heeft ervaring als bestuurder en belangenbehartiger. Hiervoor was hij directeur van de Vereniging van Wetenschapsmusea en Science Centers. Eerder was hij bij het (Prins Bernhard) Cultuurfonds jarenlang betrokken bij dossiers als mecenaat, fondsen op naam en de Geefwet.

Het interview komt op een moment dat de Belastingdienst scherper kijkt naar de omgang met vermogen. Een belangrijke vraag bij het vernieuwde ANBI-besluit is hoe fondsen hun keuzes over vermogen kunnen uitleggen – concreet en onderbouwd. Het bestedingscriterium is daarbij verweven met het beleidsplan, administratie, governance en publicatieplicht. Vóór de komende zomer komt de fiscus met meer informatie over kaders, ruimte en aandachtspunten.

Tummers is een enthousiaste en gedreven vijftiger. Zijn boodschap is helder: filantropie wordt nog te vaak benaderd vanuit regels en toezicht, terwijl het in essentie gaat om het activeren van collectieve maatschappelijke kracht. In een tijd van toenemende maatschappelijke en politieke aandacht voor filantropie is het essentieel dat fondsen, families en corporate foundations hun rol actiever duiden.

Privé is Tummers een geoefend koorzanger. Hij kent de geheimen van de vocale acrobatiek zoals houding, ademsteun, articulatie en legato zingen. Hij weet zijn inspanningen op het vlak van stem- en koorvorming mee te nemen in een eloquente woordenstroom. Tummers komt naar voren als een man met een missie. Het proces van *onboarding* bij de FIN wierp kennelijk zijn vruchten af. Dat maakt nieuwsgierig.

Wat verwonderde u het meest tijdens uw start bij de FIN?

Tummers: ‘De combinatie van maatschappelijke betrokkenheid en bescheidenheid. Vermogensfondsen kunnen veelal het verschil maken, maar dat verhaal wordt lang niet altijd verteld. Daarnaast is me opgevallen hoe divers de sector is. Van kleine fondsen met vrijwillige besturen tot grote fondsen met professioneel ingerichte organisaties. Diversiteit is een kracht, maar maakt het soms ook complex om als branchevereniging gezamenlijk op te trekken.’

‘Mijn belangrijkste waarneming tijdens de inwerkperiode bij de FIN: er zit nog veel onbenut potentieel in samenwerking tussen vermogensfondsen. Ieder fonds wil impact maken, maar er wordt nog te vaak naast elkaar gewerkt. Mijn motivatie? Precies daar ligt voor mij een duidelijke kans om mij ten volle voor de verenigde vermogensfondsen in te zetten.’

Wat is het hogere doel van de FIN?

‘De *objective* is dat maatschappelijke initiatieven in Nederland, gesteund door vermogensfondsen, worden erkend als wezenlijke factor en als derde pijler naast overheid en markt. Een sterke, zichtbare filantropische sector die vertrouwen inboezemt heeft een aanzuigende werking op aspirant-filantropen. Ze dragen bij aan een leefbare, dynamische en veerkrachtige samenleving. Vertrouwen geven en krijgen is ons belangrijkste kapitaal.’

Dan: ‘De FIN streeft naar een sterke, professionele filantropische sector. Als brancheorganisatie beoogt de FIN de maatschappelijke rol van vermogensfondsen te versterken, transparantie te bevorderen en effectieve samenwerking te stimuleren om urgente maatschappelijke vraagstukken zoals armoede aan te pakken. Waar mogelijk in samenwerking met andere brancheorganisaties.’

Wat zijn randvoorwaarden?

‘Hoe borgen we de rol van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven, gesteund door vermogensfondsen, in de Nederlandse samenleving? Dat is de vraag en dat lukt alleen als overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties samen verantwoordelijkheid nemen. De positie van het maatschappelijk middenveld en de rol van vermogensfondsen dienen beter begrepen en erkend te worden. Ambtelijk, politiek en maatschappelijk.’

Hoe kan het dat loterijen meer doneren dan vermogensfondsen?

‘Loterijen werken met een schaalbaar en continu verdienmodel: miljoenen mensen spelen mee, vaak met kleine bedragen per persoon. Dat leidt tot grote afdrachten aan goede doelen. Loterijen zijn daartoe verplicht. Bovendien is geven via een loterij laagdrempelig en ingebed in consumentengedrag. Vermogensfondsen hebben vaak een focus op continuïteit en lange termijn. Ze geven niet altijd maximaal, maar wel doordacht en duurzaam. Daarnaast zijn lang niet alle vermogensfondsen voor onderzoekers scherp in beeld.’

Hoe staat het met de pay-out ratio van vermogensfondsen?

‘Bij de FIN hanteren we als grof gemiddelde 2,5% à 3,5%. Uitschieters naar boven zijn fondsen die werken met donatiebudgetten zoals de Ikea Foundation (€ 500 mln op jaarbasis, grotendeels buiten Nederland besteed – Red.).’

De maatschappelijke noden zijn hoog, tijd om ook het vermogen aan te spreken?

‘Dat gebeurt soms al. Het Cultuurfonds sprak zijn vermogen deels aan tijdens de coronacrisis. Andere fondsen, zoals de Fred Foundation, willen dat hun vermogen binnen een bepaalde termijn wordt weggegeven. Er zijn vele vormen van doneren. Een daarvan is *trust based giving*. Dit concept komt tijdens het Corporate Power congres ter sprake tijdens de bijdrage van CEO Sigrid van Aken van de Postcode Lottery Group.’

Trust based giving vraagt om risicomanagement. Hoe ziet u de rol van intern toezicht?

Deze vraag aan Tummers behoeft een korte toelichting. FIN-leden oefenen met hun gezamenlijke miljardenvermogen grote invloed uit op bestedingsstrategie en keuzen die worden gemaakt. Het bestuur bepaalt de strategie, beheert het vermogen en houdt in veel gevallen toezicht op zichzelf. *Checks & balances* en georganiseerde tegenspraak lijken te missen. De vraag is of het ontbreken van een toezichtkader maatschappelijk houdbaar is?

Tummers: ‘Dat is een terechte vraag. De FIN gaat het gesprek over *good governance* zeker niet uit de weg. We nemen dit ter hand via zelfregulering met onze eigen Code Goed Bestuur. Veel fondsen organiseren vormen van tegenkracht via adviesraden, commissies of externe toetsing. Een twee-laags toezichtkader kan voor grote fondsen interessant zijn, maar ik ben geen voorstander van het opleggen van één governance-model. De kracht van de verenigde vermogensfondsen zit in de diversiteit en de flexibiliteit.’

Laten we breder kijken: wat verwacht de samenleving van filantropie?

‘De samenleving verwacht meer impact, samenwerking en transparantie van filantropie, maar tegelijkertijd is de vraag of de sector voldoende ruimte en vertrouwen krijgt om dat waar te maken? Filantropie wordt vaak gezien als aanvulling, maar in de praktijk is zij steeds vaker aanjager van vernieuwing en systeemverandering. Deze laatste rol verdient een eerlijker en steviger positionering in de *civil society* ofwel de burgermaatschappij.’

In 2023 gingen de samenwerkende brancheorganisaties in filantropie uit elkaar ...

‘De fondsen, goede doelen en kerken bleven wel in gesprek met elkaar. Deze gesprekken gaan over de inzet vanuit het brede ecosysteem van alle organisaties die actief zijn in het maatschappelijk middenveld. Met andere woorden: gevers en ontvangers van tijd, expertise en geld. Als we niet beter laten zien wat filantropie bijdraagt, welke successen worden behaald en waar de sector voor staat, laten we de invulling van dat verhaal over aan anderen. Wetenschap kan helpen bij het waarderen en legitimeren van filantropische inspanningen en het gesprek erover richting geven.’

Hoe nu verder om fragmentatie en versnippering tegen te gaan?

‘De vraag is: durven we als sector – met een geschatte bijdrage van 0,65% van het bbp – zichtbaarder, meer uitgesproken en misschien ook een beetje ongemakkelijk te zijn, juist omdat de maatschappelijke opgaven daarom vragen? Vergeet niet dat het maatschappelijk initiatief mede dankzij filantropie kan groeien en bloeien. En dat dit voor een groot deel is te danken aan vermogensfondsen. Er is nog veel potentieel dat benut kan worden.’

Hoe de overheid meer bij filantropie te betrekken?

‘Partijen in het maatschappelijk middenveld – d cultuur, de sport, het sociaal domein, de internationale samenwerking – hebben alle een eigen stem. Hoe kunnen we die stemmen samenvoegen tot één krachtig geluid. Dat is een kwestie van organisatiegraad: normeren en grenzen stellen. Wat wel, wat niet? Vraag de overheid niet: geef ons de ruimte, maar ga bij elkaar zitten en kijk wat je precies beoogt. Zo bind je de samenleving. Een duidelijk signaal en meer zichtbaarheid maken het voor de overheid eenvoudiger om rekening te houden met onze belangen.’

Welke boodschap moet resoneren?

‘We worden wel gehoord in Den Haag, maar ons geluid is niet unisono genoeg. Overheid en filantropie dienen in een brede, alomvattende dialoog te staan. Dat vraagt om vertrouwen in elkaar. Partijen communiceren via de Coördinerend Beleidsmedewerker Filantropie bij het ministerie van Justitie & Veiligheid. Filantropie verdient een vaste plaats aan de tafel in Den Haag. In België bijvoorbeeld wordt met meer waardering gesproken over filantropie.’

Tot slot

Opportunity knocks. De sector filantropie, waaronder vermogensfondsen, heeft een ‘communicatie-uitdaging’ en moet zijn beeldvorming bijstellen en actualiseren. Er kan veel meer samen opgetrokken worden om het samenhangende karakter van de sector te versterken. Voorwaar geen sinecure. Filantropie raakt in de kern aan vertrouwen. Dat heeft twee kanten: vertrouwen geven, door erop te rekenen dat middelen goed besteed worden, en vertrouwen krijgen – van de overheid en het publiek.

In september, aan de vooravond van Prinsjesdag, volgt een tweede interview inzake die positionering van de FIN als brancheorganisatie in een snel veranderend speelveld.

<https://fondsenin nederland.nl>

Ledenbestand & Belangenbehartiging

De Vereniging van Fondsen in Nederland telt circa 335 leden: 20 grote vermogensfondsen, 65 middelgrote en 250 kleine. Grote vermogensfondsen zijn onder meer de Adessium Foundation, het Cultuurfonds, de Ikea Foundation en het VSBfonds. Er zijn circa 25 vermogensfondsen met een bedrijfsvoersprong. De FIN heeft niet van alle fondsen inzicht in hun vermogenspositie. Het belegd vermogen van de gezamenlijke leden wordt door de FIN geschat op circa € 10 mrd. Waarnemers buiten de FIN komen soms hoger uit.

Oud en nieuw

Vermogensfondsen kennen een rijke traditie. Velen zijn meegegaan met behoeften die in de tijd veranderen. De Ridderlijke Duitse Orde Balije van Utrecht is van oorsprong een kloosterorde die sinds 1231 in Utrecht zetelt en is uitgegroeid tot een charitatief vermogensfonds. Dit eerbiedwaardige fonds – een vaste waarde in het fondsenlandschap – biedt financiële steun aan organisaties en individuen, met als doel om mensen in kwetsbare posities te helpen.

De Stichting Deelgenoot is opgericht in 2024 en gefinancierd uit de verkoop van een bedrijf. Men voelt zich ‘deelgenoot’ van wat er in de wereld gebeurt. Door het vermogen in te zetten, wil stichting bijdragen aan een betere wereld. Zij heeft een looptijd van vijftien jaar en wordt daarna geliquideerd. Het vermogen – € 7 mln – wordt tijdens de looptijd geheel weggeschonken wat betekent dat jaarlijks circa € 600.000 beschikbaar zal zijn voor donaties.

Oproep

De FIN is naast een platform voor kennisdeling en ontmoeting vooral een belangenbehartiger. Daarnaast verwachten leden steeds meer ondersteuning bij thema's als impactmeting, samenwerking een maatschappelijke positionering. De opgave is dat fondsen nauwer samenwerken, kennis verdiepen en bijdragen beter zichtbaar maken voor de samenleving. De oproep aan politici, beleidsmakers en het publiek luidt:

- Erken maatschappelijke initiatieven als partners van overheid en bedrijfsleven – lokaal, regionaal, nationaal
- Creëer stabiele en voorspelbare randvoorwaarden voor lange termijn investeringen, behoud en versterk fiscale faciliteiten
- Beperk regeldruk en versnippering: minder regels, meer vertrouwen
- Erken de onderscheidende rol en de toegevoegde waarde van vermogensfondsen en creëer op basis daarvan het benodigde draagvlak

Over de auteurs

Bert Koopman is hoofdredacteur van het journalistieke platform Wereld van Filantropie (online, print, events)

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in